

Stigning i organisationsgraden for andet år i træk

Samlet set er organisationsgraden for lønmodtagere per 1. januar 2013 steget med hele 2,4 procentpoint på et år. Stigningen skyldes fremgang hos de gule, hos lederne og AC. Der er også fremgang hos LO, men dette kan højst sandsynligt tilskrives ny opgørelsesmetode. FTF taber derimod medlemmer.

ANALYSE

Christian Lyhne Ibsen, Jesper Due og Jørgen Steen Madsen

22. april 2013

Det samlede medlemstal i de faglige organisationer i Danmark er steget fra 1. januar 2012 til 1. januar 2013. Som det fremgår af tabel 1 er der kommet ca. 40.000 flere medlemmer i løbet af et år. Dette afspejles også i en stigning i organisationsgraden inden for det sidste år fra 67,2 procent af arbejdsstyrken (ekskl. selvstændige) til 69,4 procent. Dermed fortsætter tendensen fra sidste år, hvor medlemstallet og organisationsgraden også steg en smule. Dette skal dog sammenholdes med et fald i arbejdsstyrken, hvilket alt andet lige vil have en positiv effekt på organisationsgraden.

Den store overraskelse er, at LO's medlemsforbund samlet oplever en markant stigning på ca. 22.000 medlemmer. Det er overraskende, fordi de seneste mange år har budt på støt tilbagegang. Således stiger organisationsgraden, ekskl. de ideologiske alternative, også for første gang i vores opgørelses historie. Årsagen til fremgangen er dog højst sandsynligt en ny opgørelsesmetode i LO, hvor man tæller medlemmer med arbejdsmarkedstilknytning i stedet for kontingentbetalende medlemmer. Ser man på bruttotallene (her er opgivet nettotal – se note), er der stadig tilbagegang til LO's medlemsforbund i løbet af året. Derfor skal man være varsom med at tolke stigningen i den faglige organisation, og vi må vente til næste år, når vi har fået flere tal med LO's nye opgørelsesmetode.

Ser man på de andre grupperinger, har der i løbet af året været fremgang til AC-organisationerne, lederne og de ideologisk alternative organisationer. Derimod har FTF-organisationerne haft tilbagegang, og der er status quo for organisationerne uden for hovedorganisationerne. Det er bemærkelsesværdigt, at FTF-organisationer mister medlemmer, og det kan muligvis skyldes naturlig afgang af ældre FTF-medlemmer. Det er særligt de store forbund som Danmarks Lærerforening, BUPL og Finansforbundet, der mister medlemmer (se tabel 3). Derimod har Dansk Sygeplejeråd fremgang.

Tabel 1: Medlemstallene 1985-2013

Hovedorganisationer på lønmodtagersiden 1985-2013 (antal i 1000'er - organisationsgrad i procent)							
	1985	1995	2000	2005	2010	2012	2013
LO¹	1.119	1.208	1.167	1.142	955	872	895
FTF	309	332	350	361	358	353	349
AC	74	132	150	163	137*	142	146
LH	24	75	80	76	83	91	94
Ideologiske alternative²	13	53	68	94	173	213	229
Uden for hovedorganisation³	161	62	55	57	98*	108	108
I alt	1.700	1.862	1.870	1.893	1.804	1.780	1.819
I alt (ekskl. alternative)	1.687	1.809	1.802	1.799	1.631	1.565	1.591
Lønmodtagere og ledige⁴	2.434	2.547	2.614	2.640	2.676	2.648	2.614

¹ Vedr. LO kan Statistisk Årbogs tal ikke anvendes, da der i modsætning til de øvrige organisationer er tale om bruttotal og ikke netttotal. Siden 2002 offentliggjorde LO selv årligt det samlede medlemstal og herunder både bruttotallet (aktive og passive medlemmer, dvs. inkl. pensionister o. lign.) og netttotallet (kontingentbetalende medlemmer). Tallene i tabellen fra 2005 og frem er derfor fra LO's egne opgørelser. For de tidligere år er netttotallet fastsat skønsmæssigt, idet der er regnet med, at 80 pct. af det officielle medlemstal er kontingentbetalende medlemmer. Det svarer nogenlunde til forskellen mellem brutto- og netttotal i LO's egne opgørelser fra de senere år. Siden 2013 har LO valgt ny opgørelsesmetode, hvor der indberegnes medlemmer med arbejdsmarkeds-tilknytning i stedet for kontingentbetalende. Dette kan forklare stigningen for LO's medlemsforbund.

² Her er medregnet organisationerne fra Det faglige Hus (dvs. Funktionærkartellet/ Teknikersammenslutningen, Fagforeningen Danmark og 2B – Bedst og Billigst) samt Kristelig Fagforening, men ikke Business Danmark (tidl. Danske Sælgere og Danmarks Aktive Handelsrejse), der er en branchespecifik organisation, og ikke som eksempelvis De Kristelige kan siges at deltage i en ideologisk kamp mod den traditionelle fagforeningsbevægelse – selv om de måske nok i HK vil se dem som "gule". Siden 2012 er FRIE Funktionærer og JOB Tryghed indregnet i de ideologisk alternative.

³ Der er i gruppen "Uden for hovedorganisationerne" enkelte dobbelttællinger i Statistisk Årbog, hvor organisationer både er rubriceret her og under en af hovedorganisationerne. Da det er inden for 'bagatelgrænsen' har vi valgt her at se bort fra disse dobbelttællinger. Vores samlede tal er derfor især for 1995 og 2000 en anelse større end det reelle antal organiserede. I 2009 og 2010 er der kun en enkelt dobbelttælling af Brancheorganisationen Trafik & Jernbane, der er del af HK.

⁴ Bemærk, at vi for 2011 og fremover bruger AKU, 4. kvartal 2010 tallene for lønmodtagere og ledige. Dette er gjort for at synkronisere medlemsopgørelserne og tallet for arbejdsstyrken.

Organisationsgrad	69,8 %	73,1 %	71,5 %	71,7 %	67,4 %	67,2 %	69,6 %
Eksklusiv alternative	69,3 %	71,0 %	68,9 %	68,1 %	60,9 %	59,1 %	60,9 %

Kilder: Statistisk Årbog, Arbejdskraftundersøgelserne (AKU), 1.kvartal indtil 2011 derefter 4. kvartal året forinden (2013 = 4. kvartal 2012), Danmarks Statistik, tal fra LO og Krifa samt egne beregninger. Medlemstallene er pr. 1. januar de udvalgte år.

* AC's tilbagegang og fremgang for 'Uden for hovedorganisation' siden 2009 er alene et resultat af, at Ingeniørforeningen i Danmark og Landinspektørforeningen per 1. januar 2009 forlod akademikerorganisationernes sammenslutning.

I modsætning til FTF kan vi konstatere, at AC-organisationer har klaret sig godt over det seneste år – særligt DJØF og Magisterforeningen har haft betydelig medlemsfremgang. Såfremt Ingeniørforeningen i Danmark havde været medlem af AC, ville fremgangen have været endnu mere markant, hvilket selvfølgelig også skal tilskrives den strukturelle udvikling på arbejdsmarkedet.

Som nævnt har de ideologisk alternative også fremgang igen i år. Særligt Job Tryghed, der har figureret i statistikken siden 2012 oplever massiv fremgang. Organisationen har fået over 8.000 flere medlemmer i løbet af 2012. Både Krifa og 2B har haft fremgang, hvorimod Funktionærkartellet/Teknikersammenslutningen oplever fald (se tabel 3). Samlet går de ideologisk alternative frem med lidt over 13.000 medlemmer.

Fordelingen mellem hovedorganisationerne

Den langsigtede tendens fra 1985 til 2013 er markant. LO-forbundene er gået fra at dække to tredjedele af de organiserede lønmodtagere til kun at dække lidt under halvdelen. Samtidig er det først og fremmest AC – og kun i begrænset udstrækning FTF – der er gået frem og har opnået en lidt større andel. Den øvrige del af det, der kan betegnes som den etablerede fagbevægelse, har således kun i en vis udstrækning kunnet kompensere LO-organisationernes tab.

Det er – jf. Tabel 1 og Tabel 2 – alene Ingeniørforeningens og Landinspektørforeningens udmeldelse af AC pr. 1. januar 2009, der er årsagen til akademikersammenslutningens faldende andel af fagforeningsmedlemmerne fra 2005 til 2009-11. Hvis disse organisationer fortsat blev rubriceret sammen med de øvrige akademikerorganisationer ville AC ikke alene bevare sin andel, men endda gå lidt frem til ca. 11 procent.

Det er i høj grad de ideologisk alternative organisationer, der har vundet frem. Deres andel er vokset fra 1 til 12,6 procent fra 1985 til 2013. Selv om de stadig kun repræsenterer lidt over hver tiende fagforeningsmedlem, er de vokset fra at være et marginalt element til at udgøre en reel trussel mod den etablerede fagbevægelse i almindelighed og LO-forbundene i særdeleshed. Spørgsmålet er altså, hvorvidt medlemsudviklingen hos de alternative fortsætter ufortrødent, eller om disse organisationer om nogen år vil have udtømt deres markedspotentiale. Hvis dette er tilfældet kan man forestille sig, at de alternative vil kapre medlemmer fra hinanden fremfor medlemmer i LO's medlemsforbund. Dette må tiden vise.

Vi har tidligere anført, at faldet i organisering er et særligt problem for overenskomstsyste­met, idet de overenskomst­bærende organisationer oplever den største nedgang. Måler man organisationsgraden uden de ideologisk alternative, der betragtes som en trussel for den etablerede fagbevægelse, er tallet det seneste år steget lidt til nu 60,9 pct. i forhold til højdepunktet på over 70 pct. i 1995. Fremgangen skyldes dog højst sandsynligt LO's ny opgørelsesmetode. Hvis de overenskomst­bærende organisationers fastholdelse af en høj organisationsgrad kan ses som en forudsætning for opretholdelsen af den danske model med parternes selvregulering af løn og arbejdsvilkår, kan den fortsatte tendens til fal­dende medlemstal vurderes som en langsigtet trussel mod aftalesystemet.

Tabel 2: Fordelingen på hovedorganisationer 1985-2013

Fagforeningsmedlemmer 1985-2013 fordelt på hovedorganisationer (antal i 1000'er og i procent af alle fagforeningsmedlemmer)							
	1985	1995	2000	2005	2010	2012	2013
LO	1.119	1.208	1.167	1.142	955	872	895
Andel af organiserede	65,8 %	64,9 %	62,4 %	60,3 %	52,9 %	49,0 %	49,2 %
FTF	309	332	350	361	358	353	349
Andel af organiserede	18,2 %	17,8 %	18,7 %	19,1 %	19,8 %	19,8 %	19,2 %
AC	74	132	150	163	137	142	146
Andel af organiserede	4,4 %	7,1 %	8,0 %	8,6 %	7,6 %	8,0 %	8,0 %
LH	24	75	80	76	83	91	94
Andel af organiserede	1,4 %	4,0 %	4,3 %	4,0 %	4,6 %	5,1 %	5,2 %
Ideologiske alternative	13	53	68	94	173	215	229
Andel af organiserede	0,8 %	2,8 %	3,6 %	5,0 %	9,6 %	12,1 %	12,6 %
Uden for hovedorg.	161	62	55	57	98	108	108
Andel af organiserede	9,5 %	3,3 %	2,9 %	3,0 %	5,4 %	6,1 %	5,9 %
I alt	1.700	1.862	1.870	1.893	1.804	1.780	1.819
I alt (ekskl. alternative)	1.687	1.809	1.802	1.799	1.631	1.565	1.591
Andel af organiserede	99,2 %	97,2 %	96,4 %	95,0 %	90,4 %	87,9 %	87,5 %

Kilder: Samme som i Tabel 1

Vedrørende de ideologisk alternative

I vores første opgørelse – dvs. 1985 – er det kun Kristelig Fagforening og Kristelig Funktionær-Organisation, der er med i grupperingen 'ideologiske alternative'. I 1990 er der i alt 4 ideologiske alternative organisationer: Funktionærkartellet, Tekniker Sammenslutningen, Kristelig Fagforening og Kristelig Funktionær-Organisation. I 1995 er det de samme organisationer, men her er de første to slået sammen til Funktionærkartellet/

Teknikersammenslutningen (de blev siden grundlaget for Det Faglige Hus i

Esbjerg). I 2000 er der også sket en fusion i den kristelige familie, så der nu kun er to ”gule” sammenslutninger med: Funktionærkartellet/

Teknikersammenslutningen og Kristelig Fagforening. I 2005 er Fagforeningen Danmark (som en del af det Det Faglige Hus i Esbjerg) kommet med i tabellens opgørelse af forbund uden for hovedorganisationerne. Så her har vi ud over denne nye organisation i statistikken stadig Funktionærkartellet/

Teknikersammenslutningen og Kristelig Fagforening indregnet.

I 2010 er en ny fagforening under Det Faglige Hus, nærmere bestemt 2B – Bedst og Billigst, også kommet med i den officielle statistik. 2B har som nævnt oplevet en pæn medlemsfremgang i 2010-2011 på over 1.000 medlemmer. Siden 2012 er den gamle S sammenslutningen af Firmafunktionærer, der nu hedder Frie Funktionærer, med i opgørelsen med ca. 16.000 medlemmer. I sin tid var SFF med under FTF, mens denne organisation kæmpede med HK om funktionærmedlemmer i den private sektor. Men i sammenhæng med normaliseringen af forbindelserne med FTF og LO røg SFF ud af ’det gode selskab’, og denne organisation må derfor siges at tilhøre den ideologisk alternative gruppe. Ifølge organisationens hjemmeside er FRIE Funktionærer en fagforening, som siden 1951 år har kæmpet for organisationsfrihed i Danmark og har egen tværfaglig a-kasse.

Siden 2012 er JOB Tryghed – som er tilknyttet ASE – kommet med i opgørelsen. Denne organisation har oplevet en eksplosiv vækst med en fordobling af medlemstallet fra ca. 10.000 til ca. 19.000 i 2012-2013. De Esbjerg-baserede alternative faglige organisationer, Fagforeningen Danmark og Funktionærkartellet/Teknikersammenslutningen har i øvrigt fælles a-kasse, der hedder Det Faglige Hus – A-kasse (tidligere Danske Lønmodtageres A-kasse).

Jesper Due og Jørgen Steen Madsen er professorer og Christian Lyhne Ibsen ph.d.-stipendiat ved forskningscenteret FAOS, Sociologisk Institut, Københavns Universitet.

FAOS

22.4.2013

Bilag

Tabel 3: Medlemmer fordelt på hovedorganisation og fagforbund 2012-2013

	2012	2013	Ændring
LO - LANDSORGANISATION I DANMARK	872 129	894 513	22 384
Blik og Rørarbejderforbundet i Danmark	7050	8226	1176
Dansk Artistforbund	1102	1132	30
Dansk EL-Forbund	22 147	23 530	1383
Dansk Frisør- og kosmetikerforbund	3277	3913	636
Dansk Fængselsforbund (2010 -)	3345	3278	-67
Dansk Jernbaneforbund	5583	5327	-256
Dansk Metal	86 462	86 561	99
Service- og funktionærforbundet	14 605	16 308	1703
Fagligt Fælles Forbund	280 756	280 019	-737
FOA - Fag og Arbejde	161 748	168 404	6656
Forbundet Træ-Industri-Byg i Danmark			0
HK/Danmark	199 085	205 931	6846
Hærens Konstabel- og Korporalforening	4274	4557	283
Malerforbundet i Danmark	7878	8464	586
Fødevareforbundet NNF	21 095	21 040	-55
Socialpædagogisk Landsforbund	32 509	32 166	-343
Spillerforeningen	541	632	91
Teknisk Landsforbund	20 348	24 700	4352
Håndbold Spiller Foreningen	324	325	1
FTF - FUNKTIONÆRERNES OG TJENESTEMÆNDENES FÆLLESRÅD	352 811	348 903	-3908
Attorfillit Kattuffiat	776	990	214
Børne- og Ungdoms Pædagogernes Landsorganisation	53 056	52 335	-721
CS-Gruppen	6816	6731	-85
Danmarks Kordegneforening CO 10	530	522	-8
Dansk Kirkemusiker Forening CO 10			0
Dansk teknisk lærerforbund (- 2008)			0
Dansk Told- og Skatteforbund CO 10	4016	3807	-209
Erhvervsskolelederne i Danmark CO 10 (- 2009)			0
Foreningen af Præliminære Organister CO 10	633	617	-16
Foreningen af Tekniske og Administrative Tjenestemænd (TAT) CO 10	730	802	72
Forsvarets Civil-Etat CO 10	1105	1010	-95

	2012	2013	Ændring
Handelsskolernes Lærerforening CO 10	1505	1505	0
Politiforbundet i Danmark CO 10	11 777	11 598	-179
Trafikforbundet CO 10	714	682	-32
Andre foreninger CO 10	2131	1978	-153
Cabin Union Denmark	1396	1461	65
Danmarks Lærerforening	63 308	61 958	-1350
Dansk Musiker Forbund	3009	3009	0
Dansk Skuespillerforbund (2009 -)	1691	1666	-25
Dansk Socialrådgiverforening	10 849	10 938	89
Dansk Sygeplejeråd	52 745	53 181	436
Dansk Tandplejerforening	1218	1247	29
Dansk Teaterforbund (- 2008)			0
Danske Afspændingspædagoger	731	631	-100
Danske Bioanalytikere	5908	5332	-576
Danske Forsikringsfunktionærers Landsforening	7762	8065	303
Danske Fysioterapeuter	9221	9450	229
Danske Skov- og Landskabsingeniører (2010 -)	552	526	-26
Ergoterapeutforeningen	6420	6525	105
Farmakonomforeningen	4247	4185	-62
Film- og TV-arbejderforeningen	688	667	-21
Finansforbundet	45 365	43 630	-1735
Foreningen af Mejeriledere og Funktionærer	542	575	33
Foreningen af Radiografer i Danmark	9027	9319	292
Frie Skolers Lærerforening	684	642	-42
Funktionærforeningen Carlsberg Tuborg	491	..	
Funktionærforeningen i F.D.B. og COOP Danmarks	661	662	1
Hi - Organisation for ledende medarbejdere i idræt-kultur-fritid	1048	944	-104
JID (Jordbrugsteknologer i Danmark)	1640	1718	78
Jordemoderforening	4076	4212	136
Konstruktørforeningen	566	559	-7
Kort- og Landmålingsteknikernes Forening	6629	6540	-89
Kost og Ernæringsforbundet			0
Københavns Kommunale Embedsmandsforening (- 2011)			0
Landsforbundet af Voksen- og Ungdomsundervisere (- 2008)	1411	1408	-3
Landsforeningen af Statsaut. Fodterapeuter (2009 -)	940	860	-80
Lederforeningen i TDC	692	666	-26
LederForum - Social & Sundhedssektoren			0

	2012	2013	Ændring
Lufthavnsfunktionærerne (- 2008)	809	822	13
Merkonomernes Hovedorganisation	8682	8674	-8
PROSA - EDB-fagets fagforening	1584	1626	42
SAFU Sammenslutningen af Funktionærer	1286	1223	-63
Uddannelsesforbundet (2009 -)	9152	9236	84
Andre Foreninger	3992	4169	177
LEDERNES HOVEDORGANISATION	90 673	94 073	3400
Lederne	90 673	94 073	3400
AC - AKADEMIKERNES CENTRALORGANISATION	141 818	145 691	3873
Arkitektforbundet	4418	4356	-62
Bibliotekarforbundet	3790	3663	-127
Civiløkonomerne (-2009)			0
Dansk Journalistforbund (2009 -)	1753	1974	221
Dansk Musikpædagogisk Forening	808	778	-30
Den Danske Dyrlægeforening	1662	1609	-53
Forsvarsgruppen i AC	3484	3541	57
Gymnasieskolernes Lærereforening	12 104	12 975	871
Ingeniørforeningen i Danmark (- 2008)			0
Jordbrugsakademikerne	3443	3353	-90
Jurist- og Økonomforbundet	46 418	47 680	1262
Kommunikation og Sprog	5169	5235	66
Landinspektørforeningen (- 2008)			0
Lægeforeningen	16 607	16 718	111
Magisterforeningen	27 384	28 855	1471
Pharma-Danmark	4066	4333	267
Præsteforeningen	2594	2500	-94
Psykologforeningen	4547	4623	76
Tandlægeforeningen	1777	1734	-43
Tandlægenes Ny Landsforening	676	670	-6
Andre foreninger	1118	1094	-24
UDEN FOR FÆLLESORGANISATIONERNE	107 589	107 505	-84
Brancheafdelingen Trafik & Jernbane	2900	2655	-245
Business Danmark	25 737	24 533	-1204
Danmarks Frie Fagforening			0
Dansk Formands Forening	1080	1060	-20
Dansk Journalistforbund	15 649	16 003	354

	2012	2013	Ændring
Den Danske Landinspektørforening (2009 -)	815	872	57
Forbundet af Kirke- og Kirkegårdsansatte	1487	1416	-71
Forbundet for Tjenestemænd ved Fødevare- og Undervisningsministeriet m.fl.	388	362	-26
Maskinmestrenes Forening	7146	7095	-51
Ingeniørforeningen i Danmark (2009 -)	52 387	53 509	1122
IDEOLOGISK ALTERNATIVE	236 811	251 255	14 444
Funktionærkartellet/ Teknikersammenslutningen	23 843	22 908	-935
Fagforeningen Danmark	39 297	40 241	944
Kristelig Fagforening	109 713	113 494	3781
2B - Bedst og Billigst (2010 -)	15 849	17 126	1277
FRIE Funktionærer (2012-)	16 190	15 905	-285
JobTryghed (2012-)	10 540	19 015	8475
I alt	1 780 452	1 819 374	38 922
I alt (ekskl. de ideologisk alternative)	1 565 020	1 590 685	25 665

Kilder: Samme som i Tabel 1